

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **J. G.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,** se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 6. 2017, č. j. MPSV-2017-119673-912, sp. zn. SZ/MPSV-2017/203185-912, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu Praze ze dne 9. 8. 2017, č. j. 48 Ad 25/2017 – 17,

takto:

I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá**.

II. Kasační stížnost **se zamítá**.

III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] V řízení o žalobě proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí správního orgánu I. stupně o nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, požádal žalobce o ustanovení zástupce z řad advokátů, s tím, že sám není schopen vzhledem ke své současné sociální situaci a složitosti věci zjistit skutečný obsah spisů orgánu pomoci v hmotné nouzi. Dále uvedl, že vzhledem k ústavněprávnímu přesahu celé věci a její složitosti je třeba vysoce odborných znalostí.

[2] Krajský soud v záhlaví uvedeným usnesením žalobcův návrh na ustanovení zástupce zamítl. Uvedl, že pro ustanovení zástupce účastníkovi musí být v souladu s § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.) splněny dvě podmínky: 1. jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, 2. je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.
[3] Soud se zaměřil na zkoumání druhé podmínky, tedy zda je ustanovení zástupce z řad advokátů nezbytně třeba k ochraně zájmů žalobce. Tato podmínka dle jeho názoru nebyla splněna. Krajský soud při svém hodnocení vycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, publikováno pod č. 482/2005 Sb. NSS, ve kterém je uvedeno, že při zkoumání naplnění podmínky nezbytnosti k ochraně zájmů je třeba hodnotit jak hmotněprávní charakter projednávané věci, tak žalobcovy osobnostní a faktické poměry včetně úrovně jeho legitimně očekávatelného a předvídaného povědomí o jeho právech. Dále vymezil, že zohledňuje zejména schopnost účastníka řízení samostatně hájit své zájmy.

[4] V této souvislosti krajský soud uvedl, že je-li z návrhu na zahájení řízení bezpečně seznatelné, z jakých důvodů byl tento návrh podán a čeho se navrhovatel domáhá, zpravidla není ustanovení zástupce nutné. V současném případě žalobce v podané doplněné žalobě jasně vymezil svoji argumentaci, se kterou rozhodnutí žalovaného napadá a to i s odkazem na konkrétní ustanovení právních předpisů, a také podal návrh na přiznání odkladného účinku žalobě, což dle názoru krajského soudu svědčí o tom, že se žalobce orientuje ve svých právech.

[5] Krajský soud tedy vyhodnotil, že ustanovení zástupce v současném případě není nezbytně nutné k ochraně žalobcových práv a přes toto rozhodnutí by žalobci nemělo nic bránit v řádném pokračování v řízení. Složitost daného řízení a seznámení se s obsahy správních spisů není sama o sobě dostatečná k tomu, aby soud žalobci vyhověl.

II. Kasační stížnost

[6] Stěžovatel v podané kasační stížnosti namítá, že neustanovením zástupce mu bylo zasaženo do jeho základních lidských práv, neboť se domnívá, že v jeho případě je zástupce třeba k tomu, aby se domohl účinné soudní ochrany, kterou garantuje Listina základních práv a svobod. Stěžovatel namítá, že je v hmotné nouzi a nemá potřebné právní vzdělání, na rozdíl od správního orgánu, který je zastoupen odborníky, a jeho zastoupení advokátem je tedy nezbytné k zachování spravedlivého postupu a naplnění principu rovnosti zbraní.

[7] Stěžovatel dále líčí okolnosti dle svého názoru významné pro samotné meritorní posouzení sporu mezi ním a žalovaným, nejedná se však o relevantní námitky vzhledem k rozsahu této kasační stížnosti.

[8] Zároveň stěžovatel požádal Nejvyšší správní soud o ustanovení advokáta pro povinné zastoupení v řízení o kasační stížnosti a také o odkladný účinek kasační stížnosti.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost jako přípustnou a včasnou. Napadené usnesení krajského soudu přezkoumal v rozsahu uplatněných kasačních námitek (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[10] Nejprve se soud zabýval stěžovatelovu žádostí o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Zastoupení advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. není v nynějším řízení nutné, s ohledem na jeho specifické okolnosti. Předmětem přezkumu totiž není rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích] (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, bod 28 a 29). Zároveň dle soudu je předmětem řízení o kasační stížnosti natolik jednoduchá otázka, že k ochraně práv stěžovatele není advokáta nezbytně třeba (srov. § 35 odst. 8 s. ř. s.). Proto soud žádost stěžovatele o ustanovení advokáta výrokem I. tohoto rozsudku zamítl.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Předně je třeba uvést, že v řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. K jeho vedení tedy není třeba právního vzdělání, jak namítá stěžovatel. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s.): a) je podán návrh na ustanovení zástupce, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a d) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19).

[13] Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, soud v souvislosti s posuzováním toho, zda je čtvrtá podmínka splněna, přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také i k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, publ. pod č. 108/2004 Sb. NSS, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, č. 492/2005 Sb. NSS, ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 - 34, ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 As 62/2012 - 16, ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62 či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 - 14 aj.).

[14] V posuzované věci tak lze konstatovat, že stěžovatel je českým občanem ovládající český jazyk. Pokud jde pak o samotné úkony činěné stěžovatelem v řízení před krajským soudem, jako stěžejní je nutno posoudit fakt, že stěžovatel byl schopný zformulovat správní žalobu, která byla způsobilým podkladem pro zahájení řízení před krajským soudem, a po výzvě soudu k odstranění vad žaloby doplnil též obsahové náležitosti v podobě žalobních bodů, v nichž vylíčil, z jakého důvodu správní rozhodnutí žalované napadá.

[15] Nejvyšší správní soud se již dříve v podobné věci vyjádřil (srov. rozsudek ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64), že největší nároky po odborné stránce klade na účastníka řízení formulování samotného návrhu (žaloby). Z tohoto důvodu je právě žaloba a její obsahová a formální úroveň hlavním kritériem pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka.

[16] V nyní posuzovaném případě obsahovala žaloba veškeré náležitosti po formální stránce, jako jsou označení napadeného rozhodnutí, či petit, v doplnění žaloby stěžovatel uvedl též, z jakých důvodů rozhodnutí napadá, a z jeho podání je tedy seznatelné, že je sám schopen orientovat se v soudním řízení a hájit svá práva soudní cestou.

[17] Stěžovatel byl kromě sepsání žaloby v řízení před krajským soudem způsobilý činit také další relevantní úkony. Na výzvu soudu svou žalobu doplnil a sám se rovněž obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti usnesení Krajského soudu v Praze, kterým tento soud zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce.

[18] Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s posouzením krajského soudu, který vyhodnotil, že stěžovatel nesplňuje pro ustanovení advokáta podmínku nezbytnosti k ochraně svých práv. Vzhledem k tomuto závěru nebylo třeba, aby krajský soud hodnotil splnění dalších podmínek.

[19] Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal v postupu krajského soudu pochybení, resp. že stěžovatel nebyl zkrácen na svých subjektivních právech a nebylo mu odepřeno právo na soudní ochranu.

[20] Návrhem na přiznání odkladného účinku se Nejvyšší správní soud nezabýval, protože rozhodl bez odkladu o samotné kasační stížnosti, a otázka odkladného účinku se tak stala bezpředmětnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Z výše uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalovanému, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2017

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu